

In articulo quinto comparat prædestinationem ad aliam causam, quæ tenet se ex parte nostri, et inquirit an talis causa detur. Et respondet quod ad omnes effectus prædestinationis, etiam ut includunt primam gratiam et vocationem, nulla potest dari causa ex parte nostri, neque ex aliquibus meritis in alia vita factis, antequam animæ infunderentur corpori, ut putavit Origines, neque ex meritis in hac vita factis, aut ex aliquo bono initio meritorum, ut Pelagiani et Semipelagiani putaverunt, neque ex bono usu nostri arbitrii futuro et præviso, ut alii posuerunt, distinguentes inter id quod est ex gratia, et id quod ex libero arbitrio, quia omnia ista tenent se ex parte naturæ, et non possunt esse ratio vel causa gratiæ datæ per prædestinationem. Et sic tota collectio prædestinationis solum habet pro causa meram Dei liberalitatem.

In articulo sexto incipit comparare prædestinationem ad effectus suos. Primo, quantum ad certitudinem ejus in prædestinatis. Secundo, quantum ad numerum prædestinatorum. Tertio, quantum ad media et instrumenta quibus adjuvatur. Et in hoc articulo sexto ostendit esse certam salutem prædestinati ex infallibilitate divinæ providentiæ, licet libertatem, et contingentiam ex parte causarum inferiorum non auferat, sed promoveat.

In articulo septimo inquirit de numero prædestinatorum, et docet duo. Primum, quod apud Deum iste numerus est certus et definitus ex quadam principali prædefinitione, quia quodlibet individuum prædestinatum principaliter, et per se Deus præordinat. Secundum, quod definire hunc numerum an tot homines prædestinentur, quot Angeli ceciderunt, vel quot remanserunt, vel quot creati sunt, soli Deo relinquendum est.

In articulo octavo inquirit de orationibus quibus juvatur prædestinatio. Et dicit prædestinationem, ut tenet se ex parte Dei, non posse precibus sanctorum fieri. Sed tamen ex parte effectuum potest unus effectus ex alio juvari, et sic propter preces sanctorum potest alicui dari gratia, quæ est effectus prædestinationis.

QUÆSTIO XXIV.

DE LIBRO VITÆ.

SUMMA LITTERÆ.

Liber vitæ metaphora est, qua Scriptura declarat specialem designationem prædestinatorum ad vitam æternam, sicut in libro apud homines conscribuntur illi, qui ad aliquod munus destinantur, vel illa de quibus specialis ratio habetur. Et ideo tria D. Thomas tractat. Primo, quid sit iste liber vitæ: secundo, de quo sit, an solum pro gloria: tertio, an aliquis de illo deleatur.

Circa primum docet articulo primo, librum vitæ esse ipsam notitiam Dei, qua firmiter retinet aliquos electos et prædestinatos ad vitam æternam, eo

quod liber apud nos habetur, tum ad succurrendum memoriæ, tum ad designandum eos qui ad aliquid eliguntur.

Circa secundum docet in articulo secundo librum vitæ solum esse pro vita gloriæ, eo quod prædestinatus eligitur ad vivendum vita æterna tamquam ad finem. Et licet ei detur gratia tamquam medium; tamen proprie non eligitur aliquis ad medium, sed ad finem, sicut miles non eligitur ut armetur, sed ut pugnet et consequatur victoriam.

Circa tertium docet articulo tertio quod in libro vitæ quidam sunt simpliciter scripti, id est, in paginis gloriæ ex prædestinatione Dei, et tales nunquam delentur de libro vitæ. Quidam sunt scripti solum secundum quid, id est, solum in paginis gratiæ pro præsentis tempore, et tales possunt deleri de libro vitæ, quia solum ad tempus datur illis gratia, quæ quidem est dignitas et jus ad vitam æternam, sed cadunt ab isto jure.

DISPUTATIO VII.

DE ESSENTIA PRÆDESTINATIONIS.

ARTICULUS I.

An detur in Deo prædestinatio, quod sit ejus objectum, et definitio?

I. Prædestinationis vox in Scriptura, patribus, et scholasticis valde celebris, ex duplici significatione designationis derivatur, quam D. Thomas indicat quæst. vi de verit. art. i. Nam destinatio duo significat. Primo, designationem internam per aliquod statutum, et decretum aliquid faciendi. Secundo, designationem externam, quæ est effectus prioris, quatenus aliquis mittitur ad exequendum id quod decretatum et statutum est. Primo modo sumitur destinatio in Scriptura, II Macchab. vi, ubi dicitur de Eleazaro, quod: *Destinavit non admittere illicita propter vitæ amorem*; et II Corinth. ix: *Unusquisque prout destinavit in corde suo*, id est, prout statuit. Secundo modo dicitur, I Macchab. i: *Destinaverunt aliqui de populo et abierunt ad regem*: et I Corinth. iv: *Puto quod Deus nos Apostolos ostendit tamquam morti destinatos*, id est,

ad mortem missos. Et sic D. Thomas q. vi de verit. art. i, probat prædestinationem importare directionem ad finem, quia quando aliquis destinatur tamquam nuntius, dirigitur ad aliquid faciendum.

Quia ergo destinatio sumpta pro missione exteriori ad aliquid faciendum oritur ex destinatione sumpta pro decreto præordinante, et statuente, sicut executio oritur ab ordinatione; ideo frequentius prædestinatio sumitur pro ipso decreto præordinante seu prædefiniente sicut Hieronymus supra, cap. i ad Ephes. ad illa verba: *Qui prædestinavit nos, etc.* dicit quod: « Prædestinare est prædefinire: » et Augustinus, lib. vi: « Hypognosticon, inquit, id quod bonum est præscientia prædestinat, id est, prius quam sit in re præordinat. » Et libro de prædestinatione sanctorum, cap. x: « Prædestinatione Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus, præscire autem potens est etiam quæ ipse non facit, sicut quæcumque peccata. » Et de bono perseverantiæ, cap. xviii: « Prædestinasse, est hoc præscisse quod fuerat ipse facturus. » Quem sensum sequitur et explicat S. Prosper in responsione ad capitula Gallorum, cap. xv, et ad objectiones Vincentianas, objectione x, et sequentibus. Hæc autem acceptio prædestinationis est valde generalis pro

omni providentia seu decreto ordinante et designante aliquid ut fiat convenienti modo ex intentione et non fortuito. Qua ratione D. Thomas ostendit dari prædefinitionem Dei ad omnes effectus causarum secundarum, dum dicit quæst. III de verit. art. VII, quod: « Omnes effectus secundi ex Dei prædefinitione proveniunt. »

Cæterum quia inter omnes creaturas totius universi specialissime apud Deum designati sunt illi qui ad vitam æternam præordinantur: sic enim per antonomasiam prædestinati vocantur signati Apocalyp. VII: *Vidi numerum signatorum centum quadraginta quatuor millia signati*; et ad Ephes. I: *In quo et signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ*: ideo prædestinatio in communi usu theologorum sumitur pro illa ordinatione et præparatione Dei, qua designantur et destinantur aliqui a Deo ad vitam æternam, juxta illud ad Ephes. I: *Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum*; et Rom. VIII: *Quos prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui*.

II. In hoc sensu sumpta prædestinatione, res est extra omnem controversiam, et sancita de fide, quod in Deo ponenda sit, sicut patet ex locis allegatis, quæ loquuntur de prædestinatione ad vitam æternam, sicut etiam dicitur Actorum XIII: *Crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam*: et Lucæ XII: *Quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum*. Nec de hac veritate dubitatum est nisi vel ab aliquibus gentilibus, qui in totum negaverunt providentiam divinam, aut saltem ab istis inferioribus subtraxerunt, de quibus dicitur Psalm. XCIII: *Et dixerunt: Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob*: et Job XXII, ex eorum persona dicitur: *Nubes lati-*

bulum ejus circa cardines cæli perambulavit, nec nostra considerat, contra quos agit D. Thomas infra q. XXII, art. II et III contra gent. cap. LXXXIX: vel etiam ab atheistis qui negantes immortalitatem animæ, negaverunt consequenter prædestinationem ad gloriam, de quibus dicitur Sap. II: *Et nescierunt sacramenta Dei, nec speraverunt mercedem justitiæ, nec judicaverunt honorem animarum sanctarum*: vel denique ab aliquibus hæreticis, qui ex prædestinatione Dei negaverunt nostram libertatem, et consequenter veram prædestinationem fateri non poterant, quæ sine libertate in adultis non potest salvari, quia tollit merita et consequenter gloriam per modum coronæ. Hi autem fuerunt illi de quibus diximus supra disp. III, art. III in fine, et art. IV, quod induxerunt hæresim prædestinatorum, ejus meminit Baronius anno Christi 490, quæ ponebat prædestinationem necessitantem liberum arbitrium. Quod etiam videntur secuti monachi illi ad quos Sanctus Augustinus scripsit librum de gratia et libero arbitrio, et librum de correptione et gratia, quorum etiam meminit epist. XLVI et XLVII, et primo retractationum, cap. LXVI, qui cum efficacia gratiæ dicebant non stare libertatem nostram. Quod rursus istis temporibus suscitaverunt Calvinistæ, ut late egimus supra disp. III, art. V. Qui omnes hæretici etsi non negaverint directe prædestinationem ad gloriam, tamen ita illam ponebant, quod omnino evacuabant, tollentes liberum arbitrium, sine quo non sunt merita neque gloria per modum præmii.

Cæterum omnes isti errores manifeste convincuntur falsitatis, ex eo quod negant principia notissima, et in fide, ut ex locis allatis constat, et in lumine naturali, scilicet Dei providentiam, immortalitatem ani-

mæ et nostram libertatem. Quæ in præsentia non sunt discutienda sed supponenda. Sufficit nunc dicere quod apud admittentes ista principia, non invenitur dubitatio de prædestinatione ad gloriam propter manifesta loca Scripturæ quæ allata sunt, quæ probant illam dari. Et ratio suadet quia convenientissimum est, Deum qui est maxime bonus, et consequenter maxime communicativus, optimo modo se communicare. Quod fit per fruitionem ipsius in se. Et quia est finis ultimus creaturæ, ut ostendetur 1-2, q. II, debuit se communiter omnibus exhibere assequendum. Non sic de unione hypostatica, quæ non pertinet ad fruitionem finis omnibus communis; et sic non debuit communicari omnibus, sed constituit summam communicationem Dei, quæ pertinet ad rationem capitis, et sic debuit communicari uni, id est, Christo.

Stabilita ergo hac veritate de prædestinatione ipsa quoad an est, restat ejus tradere definitionem. Duplicem autem acceperunt theologi, et communiter tradunt juxta duplicem illam acceptionem destinationis supra explicatam. Nam secundum quod significat internum decretum præordinans, et præparans media ad consequendam gloriam, definitur ab Augustino lib. de bono perseverantiæ, cap. XIV: « Prædestinatio est præscientia et præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur. » Secundum aliam vero acceptionem destinationis in ordine ad mittendum seu transmittendum aliquem ad aliquem finem, definitur a D. Thoma in præsentia articulo primo quod: « Prædestinatio est ratio transmissionis creaturæ rationalis in vitam æternam, » quod etiam aliis verbis dici solet, quod: « Prædestinatio est

præparatio gratiæ in præsentia, et gloriæ in futuro. » Quam etiam definitionem tradit S. Thomas hic art. II, argumento IV. Quæ definitiones etiam exprimentur internum actum et decretum Dei, in quo consistit prædestinatio, sed sub respectu transmissionis, quæ est secunda acceptio destinationis, quæ oritur et supponit primam. Et omnes istæ definitiones rectissime traduntur, nempe per suum genus, et differentias, seu aliquid loco generis. Loco generis ponitur ly præparatio, ly ratio transmissionis, quæ generali nomine significant providentiam efficacem, seu ordinationem et decretum efficax quidquid illud sit. Per illam autem particulam in vitam æternam vel quibus certissime liberantur, etc. designatur differentia hujus specialis providentiæ, quæ respicit specialem finem ut materiam, scilicet gloriam æternam, et media quibus ad illam perducitur efficaciter.

III. Ex quibus excludes aliquas definitiones recentiorum minus aptas, in quibus suas volunt inculcare opiniones, sicut est definitio Molinæ super hanc quæstionem XXIII, art. I, disp. I, quod: « Prædestinatio est ratio ordinis seu mediorum in Deo, quibus prævidet creaturam rationalem perducendam in vitam æternam cum proposito eundem ordinem exequendi. » Quæ definitio tacite inculcat scientiam mediam, quia dicit esse ordinem mediorum, quibus Deus prævidet, non autem dicit, quibus Deus præparat creaturam rationalem perducendam, etc. Prævisio autem mediorum sine præparatione a Deo facta, est scientia media. Augustinus autem dicit quod prædestinatio est præscientia, et præparatio beneficiorum, non sola præscientia. Nam, ut ipse Augustinus dicit supra citatus: « Præscire potest Deus etiam quæ ipse non

facit, non autem prædestinat, nisi quæ ipse facturus est. » Ergo non sufficit ad prædestinationem fieri ex mediis prævisis, sed etiam præparatis a Deo, ut media prædestinata sint. Et hoc omittit in sua definitione Molina. Aliam definitionem nihilo meliorem, sed multo longiorem tradit p. Alarcón, tractatu IV de prædestinatione disp. II, cap. III, eamque dicit tradi conformius doctrinæ patrum et scholasticorum, videlicet quod : « Prædestinatio est voluntas sola dandi media efficacia gratiæ, quibus infallibiliter consequetur gloria per decretum quod infallibiliter erit ex divina promissione dandi gloriam his qui usque in finem in gratia perseveraverint. » Sed hæc definitio longissima, et propterea non parum vitiosa, inculcat in definitione multa quæ ad disputationem pertinent, non ad definitionem. Nam in primis dicit quod prædestinatio est voluntas sola, cum tamen in disputatione positum sit an prædestinatio sit actus voluntatis vel intellectus. Secundo, infallibilitatem mediorum ad consequendam gloriam ponit ex decreto, quod erit ex promissione divina, etc. ubi facit infallibilitatem mediorum dependentem ab aliquo decreto futuro orto ex alia promissione Dei, quod totum est sub opinione et disputatione undenam sumatur efficacia et infallibilitas mediorum, an ex præparatione divina antecedenti, an ex decreto futuro conditionate. Hæc omnia in definitionem infarcire, est velle res dubias et disputabiles voluntaria definitione terminare. Omitto alias definitiones : sufficit in istis duabus ostendisse quam infructuose a definitionibus certis, et brevibus communi theologorum assensu tritio receditur.

OBJECTUM FORMALE PRÆDESTINATIONIS.

IV. In objecto prædestinationis et considerantur personæ prædestinatæ, et finis ad quem prædestinantur, et media quibus prædestinantur. Personæ vocantur finis cui, gloria vocatur finis qui. Et est difficultas quodnam ex his sit principalis, et formalis objectum. Nam ex una parte videtur quod gloria seu gratia, quæ sunt res volitæ personis, sit objectum formale. Nam persona videtur esse subjectum, non objectum prædestinationis, unde substantia prædestinati non numeratur inter ejus effectus, quia subjectum prædestinabile est. Requiritur ergo alia formalitas, sub qua prædestinatio respiciat personas, et agat de illis, et hæc constituet objectum formale, non persona ratione sui : nam potius persona de se est indifferens ut prædestinetur vel reprobetur : ergo per aliquid superadditum personæ secernitur prædestinatio a reprobatione, illud ergo erit objectum formale seu ratio formalis objecti prædestinationis.

Et confirmatur, quia prædestinatio formaliter est providentia supernaturalis : ergo objectum ejus formale debet esse supernaturale : supernaturalis enim et naturalis providentia in Deo distinguuntur penes objecta volita, non penes ipsum Deum volentem, qui in se semper supernaturalis est, sed persona prædestinata non est aliquid supernaturale ratione personæ, sed ratione rei ipsi volitæ, quæ est gratia et gloria : ergo ab ipsis sumitur ratio formalis objecti, non a personis.

V. Ex alia parte videtur persona esse objectum principale et formale prædestinationis, si quidem idem est objectum prædestinationis quod di-

lectionis, et electionis, si quidem prædestinatio ex dilectione personæ procedit, juxta illud Psalm. XVII : *Salvum me fecit, quoniam voluit me :* et Rom. IX : *Jacob dilexi, Esau autem odio habui*, id est, illum prædestinavi, hunc reprobavi, sed dilectio amicabilem habet pro objecto formali, et principali personam non autem rem, quam illi volumus, si quidem amicus diligitur propter se : ergo in prædestinatione persona est objectum principale. Similiter gubernatio, et providentia principalis respicit personas, quam res si quidem personæ sunt quæ gubernantur, non autem res ad quas diriguntur, sed res gubernatæ recipiunt a gubernante motionem, et impressionem ut dirigantur ad suum finem, sicut sagitta recipit impressionem a sagittante ad suum finem, ut docet S. Thomas I part. q. CIII, art. 1. Constat autem quod principale objectum gubernationis, et directionis non est impressio recepta in re gubernata, sed res ipsa cui fit impressio.

Respondetur adæquatum objectum prædestinationis utrumque respectum includere, et ad personas et ad res, ad finem qui et ad finem cui. Inter ista autem duo objecta, id quod habet rationem formalis rationis est finis qui, seu res volita, non persona. Prima pars deducitur ex D. Thoma qui in præsentis articulo primo docet quod prædestinatio est pars providentiæ quantum ad objecta, quia videlicet non datur in Deo diversitas actuum, quorum unus sit pars alterius, sed datur diversitas objectorum, quorum unum se habet ut pars alterius, quatenus hæc providentia specialis respicit aliqua ex objectis providentiæ communis. Explicans autem quæ sint ista objecta secundum quæ prædestinatio dicitur pars providentiæ, inquit solutione ad tertium quod :

« Prædestinari convenit Angelis et hominibus, licet illi nunquam fuerint in statu miseræ : motus enim non sumit speciem a termino a quo sed ad quem, et hic est vita æterna. » Ergo sentit quod objectum prædestinationis utrumque respectum debet includere, et ad personas, et ad res, ita quod personæ vere pertinent ad objectum quod, sed res, scilicet gratia et gloria se tenent ex parte termini formalis ad quem, qui dat speciem motui. Quod enim personæ etiam pertineant ad rationem objecti constat, quia illud est objectum alicujus potentiæ vel actus, quod ab eo denominatur attingi, sicut illud est objectum quod visionis, quod denominatur videri, sive se habeat ut objectum materiale, sive ut formale : ergo illud est objectum prædestinationis, quod denominatur prædestinari ; hoc autem convenit personis : ergo ipsæ pertinent ad objectum prædestinationis. Quia vero non respiciuntur a prædestinatione secundum se, et in sua substantia consideratæ : sic enim sunt indifferentes ad prædestinari, vel reprobari ; consequenter oportet quod prædestinatio dicat respectum ad ipsam gloriam, et gratiam, et non sistat in personis, ut inde sumat rationem formalem.

VI. Et hinc sumitur secunda pars nostræ responsionis, scilicet quod res ad quas est prædestinatio, præbent objectum formale prædestinationi. Et hoc sumitur ex D. Thoma, quia ex una parte fatetur, quod prædestinatio dicit respectum ad gratiam, ut causa ad effectum, et actus ad objectum, ubi jam fatetur pertinere ad rationem objecti, ut docet in hac quæstione, art. II ad IV. Ex alia vero parte dicit loco citato articuli I ad III, quod terminus ad quem prædestinationis a quo sumit speciem, est vita æterna. Constat autem, quod objectum tenens se ex